

Sygn. akt XVII AmA 24/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	SSO Magdalena Sajur-Kordula
Protokolant –	sekretarz sądowy Ewa Naróg

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Wytwórni (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ś.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o nadużywanie pozycji dominującej

na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
z dnia 11 grudnia 2014 r. Nr (...)

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od Wytwórni (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ś. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Magdalena Sajur-Kordula

Sygn. akt XVII AmA 24/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 grudnia 2014 r., (...) na podstawie art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej - ustawa okik) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK, pozwany) po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, przeciwko Wytwórni (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ś. (dalej: powód, (...) Ś., Przedsiębiorca) uznał za ograniczającą konkurencję, praktykę (...) Ś. polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których (...) Ś. jest jedynym producentem, poprzez odmowę sprzedaży tychże części zamiennych do śmigłowców (...) innym przedsiębiorcom, co przeciwdziałała ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania i rozwoju konkurencji na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, określając iż stanowi ona naruszenie art. 9 ust. (...) i ust. 2 pkt 5 ustawy okik i nakazał zaniechanie jej stosowania.

W punkcie II decyzji, w związku z dopuszczeniem się naruszenia zakazu określonego w art. 9 ust. (...) i ust. 2 pkt 5 ustawy okik, na podstawie art. 106 ust. (...) pkt (...) ustawy okik, nałożono na (...)Ś. karę pieniężną w wysokości 321.976 zł, (słownie: trzysta dwadzieścia jeden tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt sześć złotych).

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK podkreślił, iż podstawą do zastosowania w niniejszej sprawie wskazanych powyżej przepisów ustawy okik było bezsprzeczne naruszenie interesu publicznego przez (...)Ś.. Przedsiębiorca ten, jako jedyny producent określonej grupy części zamiennych do śmigłowców (...) odmawiał sprzedaży tychże części zamiennych innemu przedsiębiorcy prowadzącemu działalność konkurencyjną względem dominanta, co mogło wywierać wpływ na powstanie i rozwój konkurencji na wskazanym rynku. W ocenie Prezesa Urzędu brak dostępu do wskazanych części zamiennych powoduje u przedsiębiorców – obecnych i potencjalnych konkurentów na rynku serwisowania śmigłowców (...), którzy wykorzystują te części w swojej działalności gospodarczej, brak możliwości realizacji określonych usług czyli

w efekcie brak możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, działania na określonym rynku.

Wskazał, że dobrem chronionym jest samo istnienie konkurencji jako takiej, dlatego z naruszeniem interesu publicznego mamy do czynienia, gdy badana praktyka oddziałuje i narusza samo zjawisko konkurencji, nawet jeśli negatywny skutek odczuwalny jest rezultatem działań skierowanych przeciwko jednemu lub niewielkiej liczbie konkurujących przedsiębiorców. Praktyka (...)Ś. w ocenie Prezesa Urzędu nie tylko bezpośrednio oddziaływała na konkretnego przedsiębiorcę, ale także pośrednio mogła wywrzeć wpływ na nieoznaczoną liczbę przedsiębiorców potencjalnie zainteresowanych świadczeniem usług serwisowania śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Prezes UOKiK uznał, iż w niniejszej sprawie rynkiem właściwym, na którym (...)Ś. stosuje kwestionowaną praktykę, jest krajowy rynek sprzedaży części zamiennych do śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których jedynym producentem jest (...)Ś.. Podkreślił, że części zamienne produkowane przez Przedsiębiorcę nie mają zamienników i nie mogą być zastąpione przez części zamienne wyprodukowane przez innych przedsiębiorców z uwagi na konieczność posiadania szczegółowej dokumentacji technicznej, w której posiadaniu jest jedynie (...)Ś.. Organ zaznaczył, że

w niniejszej sprawie występuje także drugi rynek, współzależny do wskazanego powyżej, a mianowicie rynek usług serwisowych śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, polegających głównie na przeglądach okresowych, wymianie części zużytych lub naprawach doraźnych związanych z awarią lub uszkodzeniem śmigłowców wymagających niezbędnych części, które jak wspomniano powyżej nie posiadają zamienników. Kwestionowana praktyka Przedsiębiorcy oddziałuje, zatem także na krajowy rynek świadczenia usług serwisowych śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Organ antymonopolowy podkreślił, iż o krajowym wymiarze wskazanego rynku sprzedaży decyduje krąg odbiorców, którym (...)Ś. sprzedaje produkowane przez siebie części zamienne oraz to, że śmigłowce (...) eksploatowane są przez podmioty zlokalizowane na terenie całego kraju.

W ocenie Prezesa UOKiK także rynek współzależny, obejmuje swym zasięgiem geograficznym obszar RP, ponieważ siedziby przedsiębiorców świadczących usługi serwisowania śmigłowców (...) znajdują się na terenie całego kraju, a usługa serwisowania może odbywać się w siedzibie podmiotu eksploatującego dany statek powietrzny. W niniejszej sprawie występuje zatem rynek właściwy, na którym dochodzi do nadużycia pozycji dominującej i rynek, na którym występuje skutek w postaci ograniczenia konkurencji.

Prezes Urzędu zaznaczył, iż z uwagi na fakt, że (...)Ś. jest jedynym producentem przedmiotowych części zamiennych, a na określonym rynku właściwym nie ma przedsiębiorców zajmujących się dystrybucją i pośrednictwem w ich sprzedaży, pozycja dominująca Przedsiębiorcy nie budzi żadnych wątpliwości. Odmowa przedstawienia oferty bez podania realnej przyczyny, przy jednoczesnym realizowaniu dostaw dla innych kontrahentów wynika z posiadanej przez (...)Ś. pozycji dominującej na tym rynku i możliwości działania

w sposób niezależny od uczestników tegoż rynku.

Odnosnie nadużywania pozycji dominującej organ antymonopolowy zaznaczył, że odmowa sprzedaży części zamiennych, których (...)Ś. jest jedynym producentem utrudnia, a nawet uniemożliwia pojawienie się konkurentów dominanta na rynku usług serwisowania śmigłowców (...). Istotne jest, zdaniem Prezesa Urzędu, iż odmowa współpracy z konkretnym przedsiębiorcą - P.P.H.U. (...) s.c. z siedzibą w Ś. (dalej - N.) nastąpiła w momencie gdy wygrał on przetarg na serwisowanie śmigłowców (...), w którym uczestniczył także (...)Ś.. Kontynuowanie kwestionowanego zachowania przez Przedsiębiorcę, w warunkach funkcjonowania rynku sprzedaży przedmiotowych części zamiennych, doprowadzi do eliminacji jego konkurenta z rynku serwisowania śmigłowców (...), ponieważ po wyczerpaniu źródeł w postaci zapasów magazynowych u innego przedsiębiorcy, konkurent nie będzie miał możliwości zaopatrzenia w części niezbędne do świadczenia wskazanych usług.

W ocenie Prezesa UOKiK, w okolicznościach niniejszej sprawy, nie zachodziły warunki do pozytywnego rozpoznania wniosku (...)Ś. o wydanie decyzji zobowiązującej w trybie art. 12 ustawy okik. Wskazał, że w dacie złożenia wniosku, postępowanie dowodowe w znacznym zakresie zostało już przeprowadzone, a zebrany materiał dowodowy wskazywał na nadużycie pozycji dominującej przez (...)Ś.. Przyjęcie wniosku na tym etapie postępowania nie było zatem celowe i zasadne. Co więcej, działania proponowane w tym zakresie dotyczą wewnętrznych procedur Przedsiębiorcy, które mogą wpłynąć na jakość świadczonych usług, ale nie wykluczają dalszej możliwości stosowania zakazanej praktyki przez nieuzasadnioną odmowę sprzedaży części zamiennych.

Zdaniem Prezesa Urzędu, okoliczności sprawy uzasadniały nałożenie na (...)Ś. kary pieniężnej wobec stwierdzenia stosowania praktyki ograniczającej konkurencję. Naruszenie zakazu określonego w art. 9 ust. (...) u ust. 2 pkt 5 ustawy okik, organ antymonopolowy określił jako umyślne i poważne naruszenie prawa konkurencji. Uznał także, że przedmiotowa praktyka będąc bezpośrednio wymierzona w jednego przedsiębiorcę, faktycznie wymierzona była we wszystkich potencjalnych konkurentów dominanta. Podkreślono jednak incydentalny charakter działania Przedsiębiorcy.

Z uwagi na naturę naruszenia kwota wyjściowa do kalkulacji wymiaru kary stanowiła (...)przychodu osiągniętego w roku poprzedzającym nałożenie kary. Całokształt okoliczności sprawy, w ocenie Prezes UOKiK spowodował konieczność zmniejszenia kwoty bazowej o 80%. Brak było także podstaw do zwiększenia wymiaru kary z tytułu długotrwałości naruszenia. Zdaniem Prezesa UOKiK okolicznością łagodzącą w przedmiotowej sprawie były działania proponowane przez (...) Ś. idące w kierunku usystematyzowania sprzedaży części zamiennych oraz podanie opracowanego regulaminu do publicznej wiadomości. Za okoliczność obciążającą przyjęto natomiast umyślność działania Przedsiębiorcy, czyli świadome dążenie do antykonkurencyjnego skutku. Zasadne w ocenie organu antymonopolowego było zatem ostatecznie zmniejszenie kary o 20% w stosunku do wyliczonej kwoty bazowej, stąd wyliczona kara wyniosła 321.979 zł, co stanowi (...) przychodu osiągniętego w 2013 r.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła Wytwórnia (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ś., zaskarżając ją w całości. Powód wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji, względnie o orzeczenie co do istoty sprawy i zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że zarzucane (...)Ś. działania określone w punkcie I decyzji nie stanowiły praktyki ograniczającej konkurencję oraz, że nie jest konieczne nałożenie kary określonej w punkcie II decyzji. Dodatkowo wniósł o zasądzenie po pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonej decyzji zarzucono rażące naruszenie:

1. art. 7 i art. 77 § (...) k.p.a., poprzez jedynie wrywkową analizę przez Prezesa UOKiK zebranego w toku postępowania antymonopolowego materiału dowodowego, zaniechanie rozpatrzenia całości materiału zebranego w sprawie oraz błędną jego analizę, brak odniesienia się do całokształtu materiału

i wyciągnięcie nie mających oparcia w materiale dowodowym wniosków. Wskazane wyżej naruszenie przejawia się przede wszystkim w:

- nieprawidłowym ustaleniu istnienia niezbędności kontraktowania N. z (...)Ś. (błędym ustaleniu braku możliwości uzyskania przez N. (B. J. i G. J.) dostępu do części zamiennych produkowanych przez (...)Ś. z alternatywnych źródeł zaopatrzenia), podczas gdy N. miał możliwość uzyskania części zamiennych z innych niż (...)Ś. źródeł zaopatrzenia,
- nieustaleniu, czy N. rzeczywiście napotkał problemy w realizacji umowy zawartej z MON (Jednostką Wojskową nr (...)), w tym nieustaleniu ile części faktycznie potrzebował N. do realizacji tego zamówienia, zaniechaniu wyjaśnienia rozbieżności w informacjach odnoszących się do ilości sprzedanych części, przedstawianych przez N. i (...) S.A. z siedzibą w Ł. (dalej - (...) Nr (...)).
- błędym ustaleniu, iż przed rozstrzygnięciem przetargu organizowanego przez ww. jednostkę wojskową, pomiędzy N. i (...)Ś. istniała współpraca na gruncie serwisowania śmigłowców/sprzedaży części do śmigłowców, podczas gdy w rzeczywistości taka współpraca nie istniała,
- błędym ustaleniu, że postępowanie (...)Ś. polegające na odmowie sprzedaży części zamiennych do śmigłowców (...) miało na celu zniechęcenie tegoż przedsiębiorcy oraz innych potencjalnych uczestników rynku do występowania, jako konkurencja w stosunku do niego w ewentualnych innych przetargach dotyczących serwisowania śmigłowców, podczas gdy postępowanie to było uzasadnione innymi, obiektywnymi okolicznościami.
- błędym ustaleniu, iż nie istniały obiektywne czynniki - uzasadniające odmowę sprzedaży części zamiennych na rzecz N..

2. art. 7, 77 § (...) i 107 § 3 k.p.a. poprzez pominięcie w podstawie faktycznej rozstrzygnięcia okoliczności, iż N. po incydentalnej odmowie sprzedaży części zamiennych przez (...)Ś. nie zwracała się do (...)Ś. z zapytaniami ofertowymi, co oznacza, że nie natrafiła na problemy w realizacji kontraktu z Jednostką Wojskową nr (...),

3. art. 80 k.p.a. poprzez zaniechanie rozpatrzenia wszystkich okoliczności we wzajemnej łączności.

Powyższe naruszenia skutkowały w ocenie powoda dalszymi naruszeniami, tj. naruszeniem:

4. art. (...) ust. (...) ustawy okik, poprzez błędne uznanie, że w badanej sprawie istniała konieczność ochrony interesu publicznoprawnego, a także - że doszło do naruszenia tego interesu,

5. art. 9 ust. (...) oraz art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy okik poprzez nieprawidłowe zidentyfikowanie rynku właściwego oraz błędne uznanie zarzucanego działania (...)Ś. za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej, i w konsekwencji naruszenie art. 106 ust. (...) pkt (...) ustawy okik poprzez jego zastosowanie mimo braku podstaw i nałożenie na (...)Ś. kary pieniężnej,

6. 12 ust. (...) ustawy okik poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że wydanie decyzji zobowiązującej nie jest możliwe w przypadku, gdy postępowanie wyjaśniające skutkowało zgromadzeniem obszernego materiału dowodowego.

(...)Ś. podniósł w uzasadnieniu odwołania, że określenie zarzucanej powodowi praktyki, jako ograniczającej konkurencję, było konsekwencją nieprawidłowego ustalenia stanu faktycznego sprawy. Według powoda jego zachowanie było jednostkowe i wynikało z przyczyn obiektywnych na specyficznym, zanikającym rynku.

Przedsiębiorca podkreślił, że N. po incydentalnej odmowie sprzedaży części zamiennych nigdy później nie próbował pozyskać części od (...)Ś.,

w szczególności – nie czynił tego również w okresie trwania postępowania wyjaśniającego i antymonopolowego. Brak takich zapytań potwierdza, zdaniem powoda, że N. nie miał faktycznego problemu z pozyskaniem ww. części. Wskazał, że sprzedaż części z zyskiem przez (...) Nr (...) uczyniła z tego podmiotu faktycznego pośrednika w sprzedaży. Prawidłowe ustalenie stanu faktycznego i jego prawidłowa ocena powinny, zatem wykazać, że w niniejszej sprawie obrót częściami zamiennymi produkowanymi przez (...)Ś. istnieje, choć liczba dostawców jest ograniczona, z uwagi na niewielki rozmiar rynku serwisowania śmigłowców (...).

Przedsiębiorca przyjął stanowisko, że nie ma żadnego interesu, by ograniczać konkurencję na wskazanym rynku, skoro z punktu widzenia interesów ekonomicznych powoda jest to rynek marginalny, a co więcej wkrótce przestanie istnieć, w związku z całkowitym zaprzestaniem produkcji części zamiennych i dostaw usług oferowanych przez (...)Ś. z przeznaczeniem do tych śmigłowców w 2020 roku.

W odwołaniu powód podniósł, że nie ma prawnego obowiązku prowadzenia produkcji części i utrzymywanie tej produkcji wynika jedynie z dbałości o nabywców – użytkowników śmigłowca (...). N. oceniając możliwość przystąpienia do procedury przetargowej powinien, zdaniem powoda, skierować przynajmniej wstępne zapytanie lub nawiązać rozmowę w celu ustalenia realiów rynku i możliwości zakupu części zamiennych. Nie podejmując takich działań, N. zaakceptował ryzyko, iż w danym momencie określona część nie będzie dostępna w sprzedaży.

Odnosnie zarzutu naruszenia interesu publicznego, powód wskazał, że incydentalna, uzasadniona odmowa sprzedaży części zamiennych jednemu z podmiotów funkcjonujących na rynku nie tylko nie miała potencjalnego wpływu na konkurencję, ale nie miała również w efekcie końcowym wpływu faktycznego.

W ocenie powoda, Prezes UOKiK nieprawidłowo ograniczył rynek właściwy jedynie do rynku krajowego, z uwagi na fakt, iż śmigłowiec (...) jest eksploatowany w wielu krajach świata, a (...)Ś. sprzedaje przedmiotowe części zamienne także odbiorcom zagranicznym, np. z Algierii.

(...)Ś. podkreślił, że jego działanie nie miało na celu i przede wszystkim nie skutkowało przeciwdziałaniem konkurencji, która nie została nawet zagrożona. Odmowa sprzedaży części nie powodowała powstania ryzyka wyeliminowania konkurencji a czas pokazał, że takie ryzyko nigdy nie istniało.

W związku z zarzutem naruszenia art. 12 ustawy okik i brakiem wydania decyzji zobowiązującej mimo istnienia, zdaniem powoda, ustawowych przesłanek, wskazał że złożył wniosek w pierwszym możliwym terminie. Nie miał możliwości złożyć takiego wniosku w trakcie trwania postępowania wyjaśniającego, ponieważ dopiero zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego, dało faktyczną możliwość zgodnie z art. 12 ustawy okik sformułowania propozycji stosownych rozwiązań. Za możliwością zastosowania tego artykułu przez Prezesa Urzędu w danym momencie świadczy, w ocenie powoda, podstawowa intencja ustawodawcy, by wprowadzić możliwość ugodowego zakończenia postępowania niezależnie od jego etapu.

W załączniku do protokołu rozprawy z dnia 6 listopada 2015 r. Prezes UOKiK wniósł o oddalenie odwołania powoda i o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. W jego ocenie zarzuty podniesione w odwołaniu są bezpodstawne, a wydana decyzja jest prawidłowa i winna być utrzymana w całości. Podtrzymał także swoje stanowisko zamieszczone w zaskarżonej decyzji i przedstawioną tam argumentację.

Podkreślił, iż w świetle orzecznictwa antykonkurencyjny skutek praktyki nie musi wystąpić. Wystarczająca jest groźba jego wystąpienia. Zakazanej w art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy okik praktyki dopuszcza się bowiem przedsiębiorca, którego działania lub zaniechania uniemożliwiają, opóźniają lub utrudniają powstanie warunków, w których na danym rynku pojawia się konkurencja dominanta lub dotychczasowi konkurenci będą mogli nadal działać.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji
i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Wytwórnia (...) Spółka Akcyjna jest spółką prawa handlowego prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego w Lublinie, XI Wydział Gospodarczy z dnia 17 lipca 2001 r. pod nr (...). Przedmiotem działalności powoda jest między innymi produkcja statków powietrznych i działalność usługowa w zakresie naprawy, konserwacji oraz remontów tych statków a także produkcja łożysk, kół zębatach, przekładni zębatach, elementów napędowych i pozostałych gotowych wyrobów metalowych oraz instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych.

(dowód: odpis z Krajowego Rejestru Sądowego powoda, k. 44-50)

(...) to uniwersalny śmigłowiec wielozadaniowy, którego pełna produkcja rozpoczęła się w 1966 r. (...)Ś. był jedynym przedsiębiorcą produkującym śmigłowce tego typu. Zgodnie z uchwałą Zarządu nr (...) od dnia 31 lipca 2008 r., nowe śmigłowce (...) przestały być oferowane do sprzedaży.

W uchwale poinformowano zainteresowanych, że (...)Ś. zapewni minimum do 2020 r. dostęp do części zamiennych, serwisu i remontów oraz biuletynów w zakresie zapewnienia ciągłości eksploatacji śmigłowców (...). Zobowiązano się do „analizy zapasów i produkcji w toku pod kątem zapewnienia produkcji części zamiennych i realizacji remontów (serwisu) do minimum 2020 r.”

(dowód: pismo powoda z dnia 30 października 2012 r., k. 60 akt adm.; uchwała nr(...) (...) z dnia 31 lipca 2008 r., k. 139)

Produkcja śmigłowców (...), jako skomplikowanych statków powietrznych, odbywała się przy współpracy z innymi przedsiębiorcami – podwykonawcami specjalizującymi się w produkcji konkretnych podzespołów, tj.:

- (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w O. – produkująca zbiorniki paliwa i pływaki.

(dowód: pismo z dnia 18 lutego 2013 r., k. 389 akt adm.)

- Wytwórnia (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w R. – produkująca części zamienne do zespołów napędowych, w tym przekładnie i silniki.

(dowód: pismo z dnia 11 lutego 2013 r., k. 288 akt adm.)

- (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. – produkująca lotnicze przyrządy pokładowe, w tym: regulatory i sygnalizatory ciśnienia, temperatury, wysokościomierze i busole.

(dowód: pismo z dnia 15 lutego 2013 r., k. 651 akt adm.)

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. –produkująca wentylatory, chłodnice oraz inne części niemetrykowane.

(dowód: pismo z dnia 13 lutego 2013 r., k. 352 akt adm.)

- (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. – produkująca instalacje hydrauliczne i paliwowe, w tym wyroby do silnika (...) (...).

(dowód: pismo z dnia 15 lutego 2013 r., k. 77 akt adm.)

- Wytwórnia (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. – produkująca podzespoły kompletujące śmigłowiec, np. pirogłowice, bloki zaworów i filtrów p. pożarowych.

(dowód: pismo z dnia 15 lutego 2013 r., k. 251 akt adm.)

Części zamiennie do śmigłowców (...) nie mogą być produkowane przez przedsiębiorców nie posiadających odpowiedniej dokumentacji technicznej w tym zakresie, natomiast dokumentacja ta stanowi własność (...)Ś. Podwykonawcy Przedsiębiorcy realizowali zatem produkcję ww. podzespołów w oparciu o własną dokumentację techniczną dotyczącą tychże komponentów, zatwierdzoną przez (...)Ś. pod względem konstrukcyjnym, technologicznym, jakościowym i normalizacyjnym. Przedsiębiorcy dostarczali produkowane przez siebie podzespoły do (...)Ś. gdzie przy użyciu podzespołów i części produkowanych jedynie przez (...)Ś. następował montaż gotowego śmigłowca (...). (okoliczność bezsporna)

Od chwili zakończenia produkcji śmigłowców (...) podwykonawcy sprzedawali wytwarzane przez siebie części przeznaczone do produkcji śmigłowców (...) także innym zainteresowanym, a porozumienia zawierane z powodem nie ograniczały tej możliwości. (dowód: ww. pisma podwykonawców)

(...) Spółka Akcyjna w O. podkreśliła, że nie sprzedawała wskazanych podzespołów innym kontrahentom. W przypadku zamówienia na zbiornik paliwa złożonego przez innego niż (...)Ś. przedsiębiorcę, zaznaczyła że posiada jedynie prawa do technologii pokrywania zbiorników gumą, a dokumentacja, na bazie której można produkować zbiorniki jest własnością (...)Ś. i została udostępniona tylko dla realizacji zamówień własnych tego Przedsiębiorstwa.

(dowód: pismo z dnia 27 maja 2013 r., k. 818 akt adm.)

(...)Ś. jest jedynym producentem określonej grupy części zamiennych do śmigłowców (...) np. różnego rodzaju przewodów i zaworów, do których jako jedyny, posiada dokumentację techniczną. W 2012 r. procedura sprzedaży części zamiennych do śmigłowców (...) kontrahentom krajowym nie miała charakteru sformalizowanego. Niejednokrotnie kontrahenci współpracowali bez zawierania odrębnej umowy. W przypadku zapotrzebowania na przedmiotowe części, kontrahent przedstawiał producentowi zapytanie ofertowe, a (...)Ś. przedstawiał ofertę sprzedaży tychże części zamiennych wraz z warunkami dostawy oraz ceną. W przypadku akceptacji oferty, nabywca kierował do Przedsiębiorcy zamówienie, na podstawie, którego (...)Ś. wystawiał fakturę i wydawał towar.

(dowód: pismo z dnia 17 września 2014 r., k. 1146-1150 akt adm.)

Przedsiębiorcy, którym (...)Ś. dostarczał części zamiennie do śmigłowców (...) produkowane jedynie przez (...)Ś., w ramach prowadzonej działalności nie prowadzili sprzedaży przedmiotowych części zamiennych oraz nie pozyskiwali tychże części w celu ich dalszej odsprzedaży. Jedynie dwie Spółki zaznaczyły, iż „grzecznościowo” odsprzedały wskazane części pochodzące z własnych zapasów magazynowych.

(dowód: pismo z dnia 19 września 2014 r. k. 1144 akt adm., pismo z dnia 24 września 2014 r., k. 1197 akt adm. oraz pisma z dnia 25 września 2014 r. k. 1196 i 1213 akt adm.)

(...) Ś. jest także jedynym wykonawcą części zamiennych objętych biuletynem remontowym Nr (...) o numerze rysunkowym (...), czyli łopaty wirnika nośnego. Dysponuje on także dokumentacją techniczną, niezbędną do realizacji i zatwierdzenia usługi nadania nowego resursu kalendarzowego, określonej w biuletynie. Biuletyn wskazuje, iż jego wykonawcą może być jedynie (...) Ś., a remont specjalny łopat może być wykonany tylko przez tego Przedsiębiorcę, w jego zakładzie.

(dowód: biuletyn remontowy Nr (...) (...), k. 57 akt adm.)

P.P.H.U. (...) s.c. jest spółką zajmującą się obsługą i naprawą podzespołów lotniczych oraz obsługą techniczną śmigłowców i samolotów. Serwisowaniem śmigłowców zajmuje się od 22 października 2010 r., czyli od dnia zatwierdzenia i wydania certyfikatu przez Urząd Lotnictwa Cywilnego na wykonywanie usług śmigłowców m.in. (...) zgodnie z europejskimi przepisami part-145.

(dowód: pismo z dnia 12 lipca 2013 r. k. 758-764, 827 akt adm.)

W ramach prowadzonej działalności N. współpracował z (...)Ś.

w zakresie m.in. laboratoryjnego sprawdzania osprzętu, sprawdzania prądnic do śmigłowców i realizowania innych zamówień niezwiązanych z serwisowaniem śmigłowców (...). Do 2011 roku współpraca przedsiębiorców przebiegała bezproblemowo, a na ankietach stopnia zadowolenia klienta (...)Ś. wskazywał iż, N. to dostawca usług wysokiej jakości, firma o dobrej reputacji, z którą powód chętnie współpracuje.

(dowód: pismo N. z dnia 12 lipca 2013 r. wraz z ankietami stopnia zadowolenia klienta, k. 828-838 akt adm.)

W dniu 14 marca 2012 r. został ogłoszony przez MON - Jednostkę Wojskową nr (...) w K. przetarg na serwisowanie śmigłowców (...), będących w użytkowaniu sił zbrojnych RP. Jedynym kryterium rozstrzygnięcia przetargu była cena. Do przetargu, poza zwycięzcą poprzednio rozpisanego przetargu, czyli (...) Nr (...), przystąpili także (...)Ś. oraz N.. W wyniku wygrania przetargu przez N., doszło do podpisania przez Spółkę w trybie ustawy o zamówieniach publicznych ze Skarbem Państwa – Ministrem Obrony Narodowej umowy serwisowej Nr (...) z dnia 29 kwietnia 2012 r., zakładającej współpracę do 2014 r. (okoliczność bezsporna)

W związku z realizacją umowy serwisowej z MON, w dnia 8 maja 2012 r. N. zwrócił się do (...)Ś. z zapytaniem o przedstawienie oferty ceny i terminu usługi wykonania przepłótnienia stateczników poziomych na śmigłowcach (...) oraz wykonania usługi wg biuletynu nr (...) (...) na trzech kompletach łopat wirnika nośnego do śmigłowca (...).

(dowód: pismo (...) i (...) k. 40-41 akt adm.)

Pismem z dnia 10 maja 2012 r. N. zwrócił się o przedstawienie oferty na dostawę części zamiennych do śmigłowca (...), wg załączonego wykazu, których jedynym producentem lub ostatecznym wytwórcą jest (...)Ś..

(dowód: pismo (...), k. 42 akt adm.)

W odpowiedzi na powyższe zapytania ofertowe N. został poinformowany, że (...)Ś. nie przedstawi N. oferty na wykonanie w/w usług i części zamiennych”.

(dowód: pismo powoda z dnia 15 maja 2012 r., k. 44 akt adm.)

Pismem z dnia 16 lipca 2012 r. N. poinformował powoda, iż odmowa kontraktowania w jego ocenie nie jest uzasadniona żadnymi obiektywnymi czynnikami oraz że w związku z powyższym oczekuje na sporządzenie oferty handlowej zgodnie z zapytaniem ofertowym w terminie 7 dni od otrzymania pisma, a w przypadku braku otrzymania takiej oferty o możliwości poinformowania Prezesa UOKiK o podejrzeniu stosowania praktyk ograniczających konkurencję przez powoda.

(dowód: pismo (...), k. 45 akt adm.)

W związku z brakiem udzielenia odpowiedzi na przesłane pismo, N. przesłał 24 września 2012 r. zawiadomienie o podejrzeniu stosowania praktyk ograniczających konkurencję do Prezesa UOKiK, Delegatury w L..

(dowód: zawiadomienie z dnia 24 września 2012 r., k. 47 akt adm.)

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie, powód przesłał wyjaśnienia, w których wskazał, że powodem braku oferty dla N. były konieczność wypełnienia produkcyjnych zobowiązań wobec innych odbiorców produktów wytwarzanych przez (...)Ś. i brak możliwości dostarczenia N. części i usług stanowiących przedmiot jej zamówień. Wskazał także, że przepłótnienia stateczników, poza powodem wykonuje także (...) Nr (...).

(dowód: pismo powoda z dnia 30 października 2012 r., k. 60-63 akt adm.)

Pismem z dnia 24 stycznia 2013 r. N. zwrócił się do powoda z zapytaniem o ofertę na dostawę zbiornika paliwa typu 50.61.130.00.02, którego (...)Ś. jest ostatecznym wytwórcą. W odpowiedzi powód wskazał, iż dla dobra i w celu ochrony własnych klientów, czyli użytkowników (...) nie może podjąć ryzyka współpracy z niesprawdzonym partnerem, do którego nie ma zaufania, gdyż naruszałoby to najlepsze praktyki biznesowe. Z uwagi na powyższe nie może przedstawić N. oferty, co odnosi się także do przyszłych jego zamówień, tak długo jak N. nie będzie w stanie zademonstrować zdolności do współpracy z (...)Ś. w oparciu o najlepsze praktyki handlowe oraz możliwości wypełnienia standardów usług świadczonych przez (...)Ś. na rzecz użytkowników śmigłowców (...).

(dowód: pismo (...) z dnia 24 stycznia 2013 r., k. 755 akt adm. wraz z odpowiedzią powoda z dnia 7 lutego 2013 r., k. 756 akt adm.)

W nawiązaniu do pisma powoda z dnia 7 lutego 2013 r. N. zwrócił się ponownie o ofertę na dostawę wskazanego zbiornika, który był niezbędny do pilnego usprawnienia śmigłowca (...) z Jednostki Wojskowej Nr (...) P. i poprosił o przedstawienie warunków, projektu umowy o współpracę określającą standardy usług, gwarantujące akceptację N. przez powoda.

(dowód: pismo (...) z dnia 11 lutego 2013 r., k. 757 akt adm.)

W okresie, w którym N. zwracał się do (...)Ś. z zapytaniem o sprzedaż przedmiotowych części zamiennych do śmigłowców (...) znajdowały się one na stanach magazynowych Spółki. Zdaniem (...) Ś. części te nie były przeznaczone do sprzedaży, gdyż zabezpieczały potrzeby wydziałów przy wykonywaniu remontów, napraw i serwisów bieżących. W tym samym okresie powód sprzedał przedsiębiorcom zewnętrznym m. in. (...) Nr (...), Komendzie Głównej Policji w W. oraz użytkownikowi z Algierii, 16 rodzajów części z 23 wymienionych w zapytaniu N. z dnia 10 maja 2012 r.

(dowód: pismo powoda z dnia 15 marca 2013 r., k. 771-773 akt adm. pismo powoda z dnia 31 stycznia 2014 r., k. 972-982)

Po odmowie przez (...) Ś. N. zwrócił się o wykonanie przepłótnienia stateczników do (...) Nr (...) i została ona wykonana, natomiast usługi na podstawie biuletynu (...) (...) z racji, iż (...) Ś. był jedynym wykonawcą biuletynu, nie zostały zrealizowane.

(dowód: pismo (...) z dnia 18 marca 2013 r., k. 748 akt adm.)

N. realizował swoje zobowiązania wynikające z podpisanej umowy na serwisowanie śmigłowców (...) będących w użytkowaniu sił zbrojnych RP, zaopatrując się w części zamienne u innego przedsiębiorcy – (...) Nr (...). Zakupione części zamienne niezbędne do realizacji usługi serwisowej stanowiły zapasy magazynowe (...) Nr (...) w związku z wcześniejszą działalnością obejmującą serwisowanie śmigłowców (...), ponieważ w ramach prowadzonej działalności przedsiębiorca ten nie zajmuje się w sposób profesjonalny dystrybucją i sprzedażą części zamiennych do śmigłowców zamawiając części zamienne produkowane przez (...) Ś. w celu ich dalszej odsprzedaży.

(...) Nr (...) podkreślił w tym zakresie, iż sprzedaż ma charakter incydentalny i będzie prowadzona do chwili wyczerpania się stanów magazynowych.

(dowód: pismo (...) z dnia 8 września 2014 r., k. 1135 akt adm. oraz pismo (...) Nr (...) z dnia 19 września 2014 r., k. 1144 akt adm.)

Pismem z dnia 31 stycznia 2014 r. powód złożył wniosek o wydanie przez Prezesa UOKiK w trybie art. 12 ustawy oklik decyzji zobowiązującej do wykonania proponowanych przez siebie zobowiązań. Zobowiązał się opracować procedurę, opublikować ją na stronie internetowej Przedsiębiorcy i rozpocząć jej stosowanie od dnia 30 czerwca 2014 r. a także informować cyklicznie Prezesa UOKiK o wynikach stosowania przedstawionej procedury.

(pismo powoda z dnia 31 stycznia 2014 r., k. 972 akt adm.)

W toku postępowania powód przedstawił uwierzytelnioną kopię opinii biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego, z której wynika, że (...) Ś. osiągnął z całości prowadzonej działalności gospodarczej w 2013 r. przychód w wysokości (...) zł., w tym ze sprzedaży części zamiennych do śmigłowców (...) w wysokości (...).(…) zł.

(dowód: pismo powoda z dnia 26 czerwca 2014 r. k. 1038 akt adm.)

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie powoda okazało się bezzasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd podziela ustalenia faktyczne i prawne dokonane przez Prezesa UOKiK w niniejszej sprawie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów naruszenia przez pozwanego przepisów postępowania administracyjnego, Sąd stwierdził, iż nie mogą być one skuteczne i stanowić samoistnej podstawy do uchylecia zaskarżonej decyzji w postępowaniu przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd prawny, według którego postępowanie przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów (sądem antymonopolowym) jest postępowaniem pierwszoinstancyjnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2005 r., sygn. akt III SZP 2/05). Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest sądem cywilnym i prowadzi sprawę cywilną, wszczętą w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Prezesa UOKiK według reguł kontradiktoryjnego postępowania cywilnego, a nie sądem legalności decyzji administracyjnej. Celem postępowania jest merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, której przedmiotem jest spór powstający pomiędzy stronami po wydaniu zaskarżonej decyzji. W toku postępowania sądowego strony mogą składać bez ograniczeń wnioski dowodowe w ramach postępowania kontradiktoryjnego,

a Sąd dokonuje własnych ustaleń i ocenia samodzielnie całokształt materiału dowodowego przy uwzględnieniu zasad rozkładu ciężaru dowodu i obowiązku stron w postępowaniu dowodowym.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 maja 2004 r. sygnatura akt III SK 44/04 wyraźnie podkreślił, iż to do Sądu ostatecznie należy zastosowanie odpowiedniej normy prawa materialnego, na podstawie wyjaśnienia podstawy faktycznej, obejmującej wszystkie elementy faktyczne przewidziane w hipotezie tej normy. W toku tego postępowania Sąd nie ocenia, jako odrębnej kwestii, błędów proceduralnych popełnionych przez organ w postępowaniu administracyjnym odnosząc się do nich jedynie w takim zakresie, w jakim mają wpływ na naruszenie prawa materialnego i dokonane merytoryczne rozstrzygnięcie.

Tylko takie odczytanie relacji pomiędzy postępowaniem administracyjnym i postępowaniem sądowym może uzasadniać dokonany przez racjonalnego ustawodawcę wybór między drogą postępowania cywilnego i drogą postępowania sądowno-administracyjnego dla wyjaśnienia istoty sprawy.

Przechodząc do oceny zarzutów dotyczących naruszenia przepisów prawa materialnego, należało uznać je za nieuzasadnione. Sąd podzielił opinię i uznał za prawidłowe twierdzenie Prezesa UOKiK zawarte w zaskarżonej decyzji odnośnie kwalifikacji zachowania (...)Ś. polegającego na nadużywaniu pozycji dominującej na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których (...)Ś. jest jedynym producentem, poprzez odmowę sprzedaży tychże części zamiennych do śmigłowców (...) innym przedsiębiorcom, jako zachowania przeciwdziałającego ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania i rozwoju konkurencji na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Jeśli chodzi o zarzut naruszenia art. (...) ust. (...) ustawy okik, stwierdzić należy, że w postępowaniu przed Prezesem UOKiK bezspornie wykazano, iż zachowanie powoda było zachowaniem godzącym w konkurencję, mechanizm regulujący sposób funkcjonowania gospodarki i w konsekwencji naruszał interes publiczny chroniony przez ustawę okik, a co za tym idzie, pozwany działał

z konieczności ochrony tego interesu. Zgodnie bowiem ze wskazanym przepisem, ustawa okik określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Każda praktyka ograniczająca konkurencję, a zatem również przeciwdziałająca ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania i jej rozwoju na określonym rynku narusza interes publiczny.

Wskazać należy, że już samo zakłócenie konkurencji, a więc sytuacja, gdy działaniami przedsiębiorcy realnie nie został dotknięty żaden jego kontrahent lub odbiorca – konsument, jest niezgodne z interesem publicznym. W wyroku z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygnatura akt III SK 27/04, Sąd Najwyższy stwierdził, iż

„z przepisu tego wynika, że celem interwencji Prezesa Urzędu jest przede wszystkim ochrona rynku przed jego dezorganizacją ze strony przedsiębiorców wykorzystujących swą pozycję dominującą, a ochrona interesów indywidualnych konsumentów lub ich grup jest następstwem zakazania przedsiębiorcom niektórych zachowań typowych dla podmiotów dominujących, uznanych przez ustawodawcę, jako zagrażające interesowi publicznemu”. Zasadne jest, zatem uznanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy okik można wszcząć, gdy badana praktyka oddziałuje i narusza samo zjawisko konkurencji nawet, jeżeli ten negatywny wpływ jest rezultatem działań skierowanych tylko przeciw jednemu konkurującemu przedsiębiorcy. Wydane orzeczenie ma, bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną i służy ochronie nieograniczonej liczbie potencjalnych konsumentów (wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 12 września 2003 r., sygnatura akt I CKN 504/01).

W rozpatrywanej sprawie, powód jest jedynym producentem określonej grupy części zamiennych do śmigłowców (...). Podkreślenia wymaga fakt, iż przedsiębiorcy, którym (...)Ś. dostarczał części zamienne do śmigłowców produkowane jedynie przez ten podmiot, nie prowadzili w ramach swojej działalności ich sprzedaży oraz nie pozyskiwali tychże części w celu ich dalszej odsprzedaży. W określonym stanie faktycznym, brak dostępu do wskazanych części powoduje u przedsiębiorców, kontrahentów na rynku serwisowania śmigłowców, którzy wykorzystują przedmiotowe części zamienne w swojej działalności gospodarczej, brak możliwości realizowania określonej usługi. Mimo, iż w efekcie końcowym możliwe okazało się w niniejszej sprawie, nabycie części w wyniku odsprzedaży ich „grzecznościowo” przez innego przedsiębiorcę posiadającego zapasy w swoim magazynie to, jak słusznie wskazał pozwany, działalność takiego konkurenta zostaje w ten sposób obciążona dodatkowym, znacznym ryzykiem niewykonania usługi na wskazanym rynku lub poniesieniem wyższych kosztów i wydłużeniem czasu wykonania zlecenia.

W związku z powyższym zarzut odwołania o braku naruszenia przez powoda interesu publicznego nie mógł się ostać.

Przechodząc do kolejnego zarzutu, w którym powód kwestionuje prawidłowość ustaleń Prezesa UOKiK odnośnie rynku właściwego w ujęciu geograficznym, Sąd nie znajduje dla niego uzasadnienia.

Zgodnie z art. 4 pkt 9 ustawy okik przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym, jakoś są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Słusznie, zdaniem Sądu, pozwany uznał, iż ze względu na swoją specyfikę, wskazane części zamienne do śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których (...)Ś. jest jedynym producentem, tworzą oddzielny rynek w ujęciu przedmiotowym i nie posiadają substytutów wśród innych rodzajów części zamiennych, czego nie kwestionuje także sam powód. Ustalenie rynku właściwego powinno natomiast uwzględniać także aspekt przestrzenny, identyfikując obszar, na którym, w odniesieniu do przedmiotowych części zamiennych panują zbliżone warunki konkurencji, przy uwzględnieniu chociażby kosztów transportu czy różnic cen. Uwzględniając powyższe, w niniejszej sprawie obszar, na którym panują zbliżone warunki konkurencji odnośnie tak ujętego rynku właściwego pod

względem przedmiotowym, stanowi niewątpliwie terytorium RP, mimo iż sam śmigłowiec (...), jest eksploatowany przez podmioty w wielu krajach świata.

Konkludując, uwzględniając ustalony przez Sąd stan faktyczny, stwierdzić należy, iż Prezes UOKiK prawidłowo określił, iż rynek właściwy w ujęciu geograficznym sprzedaży wspomnianych części zamiennych ma wymiar krajowy.

W niniejszej sprawie, (...)S. nie kwestionuje okoliczności, iż posiada na rynku krajowym pozycję dominującą oraz faktu, iż pozycja ta umożliwia mu wpływanie na warunki konkurencji na rynku współzależnym, tj. rynku usług serwisowych śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Powód nie zaprzecza także samej odmowie sprzedaży ww. części swojemu konkurentowi - N.. Zarzut dotyczący naruszenia art. 9 ust. (...) i ust. 2 pkt 5 ustawy okik, powód wywodzi z oceny takiego działania w kontekście ustawy okik, dokonanej przez Prezesa Urzędu.

Art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy okik wprowadza zakaz nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym polegającej w szczególności na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji. Przepis ten nakłada na przedsiębiorców posiadających pozycję dominującą obowiązek takiego zachowania, które nie stworzy innym uczestnikom barier ograniczających możliwość skutecznego konkurowania w warunkach gospodarki rynkowej i nie wpłynie negatywnie na strukturę rynku. Podkreślenia wymaga, że dla uznania zaistnienia danej zabronionej praktyki nie jest istotne, czy na rynku właściwym rzeczywiście ujawniły się jej niekorzystne dla konkurencji skutki. Wystarczająca jest jedynie groźba wystąpienia takich skutków, jeżeli ich wystąpienie jest wysoce prawdopodobne. Dokonując, zatem oceny zachowań dominanta pod kątem naruszenia wskazanego powyżej przepisu, dla zastosowania go wystarczające jest samo stwierdzenie ustanowienia takich barier wejścia na rynek lub działania na nim, iż warunki powstania lub rozwoju skutecznej konkurencji będą wyeliminowane lub istotnie ograniczone. (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 5 maja 2015 r. sygnatura akt VI ACa 923/14).

Sformułowanie praktyki określonej w art. 9 ust. 2 pkt 5 ma charakter ogólny, jednakże w porównaniu do brzmienia przywołanej powyżej klauzuli generalnej z art. 9 ust. (...) ustawy okik jego treść jest już relatywnie sprecyzowana i przesądza jego zastosowanie także do tzw. praktyk wykluczających (A. Stawicki, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz pod red. A. Stawickiego, E. Stawicki, LEX 2011). Ograniczanie dostępu do rynku może, zatem stanowić zarówno utrudnianie samego dostępu do rynku jak i ekonomiczne utrudnianie prowadzenia na nim działalności pozostałym kontrahentom. W praktyce znamiona zachowania określone w powołanym artykule może spełniać także odmowa kontraktowania przez dominanta.

W ocenie Sądu, na rynku gdzie funkcjonuje swobodna konkurencja żaden przedsiębiorca nie powinien uchylać się od zawierania umów z kontrahentami

o ile nie istnieją rzeczywiste istotne przyczyny. Kwalifikacja odmowy kontraktowania, jako zakazanego nadużycia jest, zatem jedynie wyjątkiem

w stosunku do funkcjonowania zasady swobody kontraktowania. Uwzględniając rynek właściwy określony w niniejszej sprawie, nadużyciem pozycji dominującej będzie każda odmowa sprzedaży przedmiotowych części zamiennych do śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, która nie wynika z rzeczywistych istotnych powodów.

Najczęściej spotykanym przypadkiem niezgodnej z prawem odmowy kontraktowania jest nieuzasadniona odmowa dostępu do tzw. „urządzeń kluczowych”. W myśl tej doktryny, sformułowanej w unijnym prawie antymonopolowym przedsiębiorca posiadający pozycję dominującą w zakresie zarządzania dostępem do danej infrastruktury - bez której nie jest możliwe świadczenie określonego rodzaju usług - dopuszcza się nadużycia pozycji dominującej, jeżeli sam infrastrukturę tę użytkuje oraz bez obiektywnego uzasadnienia odmawia przedsiębiorcom dostępu do tych urządzeń bądź też udziela im takiego dostępu na warunkach mniej korzystnych niż ustalone dla swych własnych usług (K. K., Ustawa o ochronie konkurencji

i konsumentów. Komentarz pod red. K. K., M. S., LEX 2014).

W myśl doktryny urządzeń kluczowych, jedynie łączne spełnienie określonych przesłanek, pozwala uznać daną praktykę za odmowę do urządzeń kluczowych, stanowiącą nadużycie pozycji dominującej. Przesłanki te określono, jako:

1. znaczne prawdopodobieństwo wyeliminowania konkurencji na skutek odmowy dostępu do danego urządzenia,
2. brak obiektywnego uzasadnienia dla odmowy oraz
3. niezbędność dostępu do danego urządzenia.

W przypadku pierwszej przesłanki podkreślenia wymaga, iż nie chodzi o konieczność wyeliminowania wszelkiej konkurencji na danym rynku, a w szczególności o wyeliminowanie jedynie efektywnej konkurencji.

Jak podkreślono w powyższych rozważaniach wystarczające jest stwierdzenie ustanowienia przez dominanta takich barier, które sprawiają ekonomiczne utrudnienia prowadzenia na rynku działalności pozostałym kontrahentom. Odmowa sprzedaży części zamiennych, produkowanych wyłącznie przez (...)Ś., jednemu tylko uczestnikowi rynku serwisowania śmigłowców (...), znacznie utrudnia jego funkcjonowanie na tym rynku. Odmowa ta miała realny, negatywny wpływ na warunki realizacji zobowiązania wynikającego z umowy serwisowej zawartej z MON - Jednostką Wojskową nr (...) w K.. Korzystając z „grzecznościowego” odsprzedawania niezbędnych części przez innego przedsiębiorcę z jego własnych zasobów magazynowych powodowało wydłużenie samego procesu i wpływało na zawyżenie kosztów realizacji wspomnianego zlecenia. Podkreślenia w tym zakresie wymaga fakt, iż brak jest przedsiębiorców, którzy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej oferowaliby części zamienne, produkowane jedynie przez powoda, do sprzedaży, zatem w momencie wyczerpania się zapasów odsprzedawanych „grzecznościowo”, szczególnie w trakcie trwania umowy serwisowej, N. mógłby zostać całkowicie wyeliminowany z rynku serwisowania śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Szczególnie, że przedsiębiorcy działający na wskazanym rynku zaznaczali, iż nie zamawiają przedmiotowych części u powoda, celem ich dalszej odsprzedaży. Zainteresowany przyznał także, iż usługi określone biuletynie nr (...)(...) wydanym przez powoda z racji, iż (...)Ś. był jedynym ich wykonawcą, nie zostały w ogóle zrealizowane.

Przechodząc do przesłanki obiektywnego uzasadnienia odmowy, Sąd zważył, iż na pierwsze dwa zapytania o przedstawienie oferty skierowane do powoda przez N. z dnia 8 i 10 maja 2012 r. zainteresowany otrzymał jedynie odpowiedź, iż (...)Ś. nie przedstawi mu oferty na wykonanie wskazanych w pismach usług i części zamiennych. Powód nie odpowiedział następnie na pismo, w którym N. poinformował go, iż odmowa kontraktowania w jego ocenie nie jest uzasadniona żadnymi obiektywnymi czynnikami oraz że w przypadku braku otrzymania oferty handlowej poinformuje Prezesa UOKiK o podejrzeniu stosowania przez powoda praktyk ograniczających konkurencję.

Dopiero w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie, (...)Ś. wskazał, że powodem braku oferty dla N. były konieczność wypełnienia produkcyjnych zobowiązań wobec innych odbiorców produktów przez niego wytwarzanych i brak możliwości dostarczenia N. części i usług stanowiących przedmiot jej zamówień. Następnie, gdy pismem z dnia 24 stycznia 2013 r. N. ponownie zwrócił się z zapytaniem o ofertę, w odpowiedzi powód wskazał, iż dla dobra i w celu ochrony własnych klientów, czyli użytkowników (...) nie może podjąć ryzyka współpracy z niesprawdzonym partnerem, do którego nie ma zaufania, gdyż naruszałoby to najlepsze praktyki biznesowe, a z uwagi na powyższe nie może przedstawić N. oferty, co odnosi się także do przyszłych zamówień, tak długo jak N. nie będzie w stanie zademonstrować zdolności do współpracy z (...)Ś. w oparciu o najlepsze praktyki handlowe oraz możliwości wypełnienia standardów usług świadczonych przez (...)Ś. na rzecz użytkowników śmigłowców (...).

Odnośnie powoływania się na konieczność wypełnienia produkcyjnych zobowiązań zasadne jest podkreślenie przez pozwanego, iż w uchwale Zarządu nr (...)Ś. zobowiązał się zapewnić minimum do 2020 r. dostęp do części zamiennych, serwisu i remontów oraz biuletynów w zakresie zapewnienia ciągłości eksploatacji śmigłowców (...). Zobowiązał się także minimum do 2020 r., do „analizy zapasów i produkcji w toku pod kątem zapewnienia produkcji części zamiennych i realizacji remontów (serwisu)”.

(...)Ś. sam określił, iż procedura zamawiania części zamiennych nie była sformalizowana i wystarczyło przedstawienie zapytania ofertowego, aby powód przedstawił ofertę sprzedaży wskazanych części zamiennych wraz z warunkami dostawy oraz ceną. Skoro N. brał, obok m. in. (...)Ś., udział w przetargu na serwisowanie śmigłowców (...) ogłoszonego przez MON - Jednostkę Wojskową nr (...) w K. i wygrał, to niewątpliwie został zweryfikowany pod względem posiadania wszelkich wymaganych certyfikatów także w tym zakresie. Dodatkowo powód w składanych wyjaśnieniach sam wskazał zainteresowanego, jako jednego z przedsiębiorców działających na określonym rynku serwisowania śmigłowców (...), zatem miał pełną świadomość posiadania przez N. wymaganych uprawnień. Uwzględniając powyższe oraz fakt, iż przedsiębiorcy współpracowali ze sobą uprzednio np. przy naprawach części innego rodzaju śmigłowców a do 2011 roku ich współpraca, nieobejmująca samego serwisowania śmigłowców (...), przebiegała bezproblemowo, a (...)Ś. określał N., jako dostawcę usług wysokiej jakości, firmę o dobrej reputacji, z którą powód chętnie współpracuje, nie sposób także przyjąć, iż odmowa wydana była na podstawie braku zaufania i obawy podjęcia współpracy z niesprawdzonym partnerem.

Nie można, zatem zgodzić się ze stwierdzeniem powoda, iż jego odmowa była obiektywnie uzasadniona. Odmowa przedstawienia oferty na konkretne zamówienie kontrahenta bez podania jakiegokolwiek przyczyny, jak miało to miejsce w przypadku dwóch pierwszych pism N. oraz przy jednoczesnym realizowaniu dostaw do pozostałych kontrahentów jest niewątpliwie wykorzystywaniem pozycji dominującej przez powoda i tworzeniem barier ograniczających możliwość skutecznego konkurowania N. na określonym rynku.

Ostatnia przesłanka, jaką stanowi niezbędność dostępu do danego urządzenia jest spełniona, jeśli nie istnieje żadna realna lub potencjalna alternatywa dla działalności objętej odmową, a dane urządzenie nie może być zduplikowane przez konkurenta, przy czym nie chodzi tu wyłącznie o brak fizycznej możliwości stworzenia przez konkurenta własnego urządzenia, ale także niemożliwość pod postacią ekonomicznie nierealną (K. K., Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz pod red. K. Kohutek, M. S., LEX 2014).

Sąd popiera w pełni argumentację pozwanego, że wbrew twierdzeniom powoda, na rynku dystrybucji części zamiennych do śmigłowców (...), produkowanych jedynie przez (...)Ś., brak jest alternatywnych źródeł zaopatrzenia, a co za tym idzie kontraktowanie powoda i zainteresowanego w tym zakresie było niezbędne do prowadzenia przez N. działalności na gruncie serwisowania śmigłowców (...). Jak podkreślono w poprzednich rozważaniach, części zamienne produkowane przez Przedsiębiorcę nie mogą być zastąpione przez części zamienne wyprodukowane przez innych przedsiębiorców z uwagi na konieczność posiadania szczegółowej dokumentacji technicznej, w której posiadaniu jest jedynie (...)Ś.. Przedsiębiorcy na wskazanym rynku, w ramach prowadzonej działalności nie prowadzili sprzedaży przedmiotowych części zamiennych oraz nie pozyskiwali tychże części w celu ich dalszej odsprzedaży. Części pozyskane przez zainteresowanego w wyniku „grzecznościowego” odsprzedawania części pochodzących z własnych zapasów magazynowych przez innego przedsiębiorcę nie powodują jednocześnie, iż przedsiębiorca ten zostaje zakwalifikowany, jako profesjonalnie działający na rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców (...) eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Sąd stwierdził, iż słusznie Prezes UOKiK przyjął, że wyznacznikiem ograniczenia konkurencji w przedmiotowej sprawie jest odmowa kontraktowania powodująca znaczne utrudnienia funkcjonowania N. - uczestnika rynku serwisowania śmigłowców (...), które nie miałyby miejsca gdyby nie nadużycie pozycji dominującej przez powoda. Bezsprzecznie uznać należy, iż w warunkach, w jakich funkcjonuje rynek sprzedaży części zamiennych, kontynuowanie kwestionowanego zachowania przez (...)Ś. mogłoby doprowadzić do całkowitej eliminacji tego konkurenta z rynku serwisowania śmigłowców (...), przy czym nie ma tu znaczenia określenie przez powoda rynku jako zanikającego. Biorąc pod uwagę, iż alternatywne źródło, z którego korzystał zainteresowany, w postaci zapasów magazynowych innych przedsiębiorców uległyby wyczerpaniu, nie miałby on dłużej możliwości świadczenia usług na ww. rynku. Nie

zasługuje zatem na uwzględnienie także zarzut powoda o naruszeniu przez Prezesa UOKiK art. 9 ust. (...) i ust. 2 pkt 5 ustawy okik.

Odnośnie ostatniego zarzutu podniesionego przez powoda w odwołaniu dotyczącego naruszenia przez pozwanego art. 12 ust. (...) ustawy okik poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że wydanie decyzji zobowiązującej nie jest możliwe w przypadku, gdy postępowanie wyjaśniające skutkowało zgromadzeniem obszernego materiału dowodowego, Sąd uznał go za całkowicie bezzasadny. Przepis wskazanego artykułu daje Prezesowi UOKiK możliwość wydania decyzji zobowiązującej przedsiębiorcę do podjęcia lub zaniechania określonych działań lub usunięcia jego skutków, których podjęcia lub zaniechania przedsiębiorca sam się zobowiązał, w przypadku, gdy w toku postępowania antymonopolowego, na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub będących podstawą wszczęcia postępowania, zostanie uprawdopodobnione, że zostały naruszone zakazy, o których mowa m. in. w art. 9 ustawy okik.

Powód podniósł, iż złożył wniosek o wydanie rzeczzonego rozstrzygnięcia na samym początku postępowania antymonopolowego, w pierwszym możliwym terminie. Mimo, iż wydanie samej decyzji zobowiązującej nie mogło nastąpić już na etapie postępowania wyjaśniającego, to zgodnie z prezentowanym w doktrynie poglądem brak jest podstaw do uznania, że przedsiębiorca może złożyć wniosek o wydanie decyzji w trybie powołanego artykułu wyłącznie

w sytuacji, w której toczy się już postępowanie antymonopolowe.

O uprawdopodobnieniu stosowania zakazanej praktyki można mówić natomiast

w sytuacji, w której zgromadzone przez organ antymonopolowy informacje

w większym stopniu świadczą o możliwości popełnienia określonej praktyki niż

o tym, że do naruszenia prawa konkurencji nie doszło (A. Stawicki, Ustawa

o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz pod red. A. Stawickiego,

E. Stawicki, LEX 2011). Wskazać należy, iż wykonanie decyzji zobowiązującej powinno powodować osiągnięcie w przyszłości stanu zgodnego z prawem, natomiast proponowane przez powoda rozwiązania, jak słusznie zauważył pozwany, dotyczyły jedynie uregulowań wewnętrznej procedury Przedsiębiorcy, nie wykluczały natomiast możliwości stosowania zarzucanej mu praktyki poprzez nieuzasadnioną odmowę sprzedaży przedmiotowych części zamiennych. W momencie złożenia wniosku przez powoda, zebrany materiał dowodowy wskazywał już na nadużycie pozycji dominującej przez (...) Ś.. W świetle ustalonego przez Sąd stanu faktycznego i okoliczności naruszenia zakazów ustanowionych w ustawie okik, Prezes UOKiK, trafnie ocenił, iż wydanie wnioskowanej decyzji nie było ani celowe ani zasadne. Pamiętając o braku nałożenia obowiązku wydania wnioskowanej decyzji na Prezesa UOKiK przez ustawę okik, a jedynie określenia możliwości jej wydania, zarzut naruszenia przedmiotowego przepisu nie mógł zostać uznany za uzasadniony.

W związku z powyższymi rozważaniami, bezzasadny okazał się także zarzut naruszenia przez pozwanego art. 106 ust. (...) pkt (...) ustawy okik poprzez jego zastosowanie mimo braku podstaw i nałożenie na (...)Ś. kary pieniężnej. Zgodnie, bowiem ze wskazanym artykułem, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego m. in. w art. 9 ustawy okik. Wprawdzie kara ta ma charakter fakultatywny, jednakże z uwagi na słuszne stwierdzenie nadużycia przez (...)Ś. pozycji dominującej, pozwany miał prawo nałożyć na powoda karę pieniężną, co potwierdza, iż właściwie zastosował art. 106 ust. (...) pkt (...) ustawy.

Z przepisu art. 111 ustawy okik, wynika natomiast, iż w niniejszej sprawie przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, Prezes UOKiK powinien uwzględnić

w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia tych przepisów, przy czym stopień naruszenia należy oceniać biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia oraz specyfikę rynku, na którym do niego doszło. Istotne jest, iż samego wyliczenia kary, strona powodowa nie kwestionowała we wniesionym odwołaniu. W ocenie Sądu, zarówno, co do wysokości, jak i przyjętych zasad ustalania

kwoty bazowej, było ono prawidłowe. Słusznie, zdaniem Sądu oceniono, iż powód, jako dominant rynkowy dopuścił się poważnego naruszenia prawa konkurencji. Zasadnie Prezes UOKiK uznał, iż w przedmiotowej sprawie występują okoliczności łagodzące, które uzasadniały obniżenie ustalonej kwoty bazowej, w postaci propozycji działań zmierzających do usystematyzowania sprzedaży części zamiennych i podania do publicznej wiadomości regulaminu, który będzie obowiązywał w przyszłości wszystkich kontrahentów Przedsiębiorcy oraz współpracy (...)Ś., w szczególności przyczynienia się do sprawnego przeprowadzenia postępowania. Prawidłowo także uwzględniono, jako okoliczność obciążającą element subiektywny w postaci umyślności naruszenia przepisów ustawy.

Pozwany prawidłowo ocenił, że kara pieniężna w kwocie 321.976 zł jest adekwatna do przychodu Przedsiębiorstwa z roku poprzedzającego rok wydania decyzji. Zdaniem Sądu kara w tej wysokości, stanowiąca (...) osiągniętego przychodu spełni swoje trzy funkcje: represyjną z uwagi na jej dolegliwość, wychowawczą, dającą innym przedsiębiorcom sygnał, że nadużycia pozycji dominującej będą ścigane i karane oraz prewencyjną, tj. wymuszającą stosowanie się w przyszłości do prawa antymonopolowego.

Podsumowując powyższe rozważania, w ocenie Sądu zaskarżona decyzja jest prawidłowa i znajduje uzasadnienie w przepisach prawa, natomiast podnoszone przez powoda w odwołaniu zarzuty nie mogą skutkować jej uchyleniem ani zmianą.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie art. 479^{((31a))} § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, którego wysokość ustalono na mocy § 14 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 490 ze zm.).

SSO Magdalena Sajur-Kordula

Zarządzenie: odpis wyroku wraz ze sporządzonym uzasadnieniem przesłać zgodnie z wnioskami: pełnomocnikowi powoda (k.) oraz pełnomocnikowi pozwanego (k.).

SSO Magdalena Sajur – Kordula